

УДК 811.11:378.147:004.738

DOI 10.31494/2412-9208-2019-1-2-339-349

INTEGRATED TEACHING OF PROFESSIONAL COURSES AND FOREIGN LANGUAGE TO FUTURE MANAGERS BASED ON INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES USE

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

OLGA YUDINA,

PhD in Pedagogical Sciences,
Associate Professor

<https://orcid.org/0000-0001-5400-7695>

olga_judina@ukr.net

Zaporizhzhia National University

✉ 66 Zhukovskogo St.,

Zaporizhzhia, Zaporizhzhia region,
69600

ОЛЬГА ЮДИНА,

кандидат педагогічних наук, доцент

Запорізький національний
університет

✉ вул. Жуковського, 66

м. Запоріжжя, Запорізька обл.,
69600

Original manuscript received: August 27, 2019

Revised manuscript accepted: September 12, 2019

ABSTRACT

The article is concerned with the issue of the integrated teaching of management core courses and foreign languages using information and communication technologies. The research attempted in a comprehensive way to solve the problem of the rationalization of the process of both professional and language training of future managers on the basis of efficient innovative educational technologies stipulated by the contemporary requirements and real conditions of the higher school education. The solution to these problems is possible within the framework of the system of integrated teaching of major disciplines using information and communication technologies at the lessons and for individual work. The paper provides opportunities of developing the technology of integrated teaching of management core courses and foreign languages using information and communication technologies. The practical importance of using information and communication technologies in education is providing autonomy, mobilizing students' learning abilities, creating conditions for individual learning and developing active position in learning activity. Integrated teaching of management core courses in English opens new methodological perspectives for developing both degree and subject programs for future managers. The research has allowed generalizing the experience of implementation of contemporary innovative technologies in the integrated teaching of core courses and English. The use of information and communication technologies in didactic materials provides great opportunities for all participants of the education process, consequently leading to education quality improvement. The

developed integrated model based on information and communication technologies has proved the synergy effect allowing the effective acquisition of professional information on the one hand and the development of both professional and foreign language skills on the other hand, what ensures building the professional competence as a whole. In general efficient information and communication technologies using requires not only great efforts of the faculty in avoiding the negative factors but the development of the brand new complex approach to the information and communication technologies environment. As a conclusion the implementation perspectives of innovative technologies in the professionally training process of future managers are substantiated. Such knowledge will help to improve the process of managers' professional training in Ukrainian higher schools.

Key words: *integrated teaching, information and communication technologies, information and communication educational environment, professional competence, foreign language communicative competence.*

Вступ. Процес реформування національної системи вищої освіти в Україні супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії і практиці реалізації освітнього процесу. На засадах уніфікації системи вищої освіти в Європі та максимального наближення навчальних програм до єдиних міжнародних стандартів завданням української вищої школи є підготовка фахівців з високим рівнем кваліфікації, достатнім рівнем володіння іноземною мовою та зі знаннями понятійної бази спеціальності для встановлення ділових контактів та співпраці із закордонними фахівцями відповідної сфери діяльності. Орієнтування закладів вищої освіти на вимоги соціального замовлення суспільства у кваліфікованих працівниках вимагає вирішення питання щодо раціональної організації процесу фахової та іншомовної підготовки майбутніх менеджерів на основі ефективних педагогічних технологій відповідно до реальних умов навчання у вищій школі. Розв'язання цієї проблеми можливе в руслі інтегрованого навчання фахових дисциплін та іноземної мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в аудиторній та самостійній навчальній діяльності.

Вітчизняні та зарубіжні автори сучасних наукових праць займалися дослідженням різних аспектів проблеми впровадження ІКТ в освітній процес. Питанню професійної підготовки на основі сучасних технологій присвячені дослідження K. Lawson, W. Maehl, R. Canning, S. Gorard, M. Johnson, L. Madden, L. Yorks, N. Selwyn, P. Wild та ін. Використання ІКТ у вирішенні кейсів (case studies) розглядали R. Andrews, C. Durrant, B. Green, P. Miller, I. Falk, I. Snyder, B. Street, A. Jones, J. Lo Bianco, C. Lankshear, C. Selfe та ін. Комунікативно-мовленнєві характеристики інформаційних засобів комунікації досліджували В. Дронов, М. Євдокімова, С. Зенкіна, Т. Коваль, О. Панкратова, І. Розіна, Г. Селевко, С. Старіков, Т. Lawrence, P. Wallece, M. Warschauer та ін. Дидактичні властивості інформаційно-комунікаційних технологій вивчали С. Єсеніна, Н. Майєр, Є. Полат, П. Сисоев, С. Тітова, Я. Трепак, В. Черниш, М. Biechele, J. Day, A. Janus, J. Davis, M. Glaboniat, G. Lewis, J. Roche та інші.

Вивчення науково-педагогічної літератури, нормативних документів, навчальних матеріалів, спостереження за освітнім процесом у вищій школі дозволили виявити протиріччя: 1) між новими вимогами освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти щодо формування іншомовної та фахової компетентностей відповідно до нормативного обсягу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) та невеликою кількістю практичних годин у межах кожної дисципліни згідно з навчальними планами; 2) між потребою вищих навчальних закладів у науково-методичному забезпеченні ефективного освітнього процесу з використанням інноваційних технологій та невирішеністю цієї проблеми в межах навчальних дисциплін професійної та загальної підготовки. Нагальність розв'язання суперечностей, що склалися, потреба в дослідженнях, присвячених інтегрованому навчанню фахових дисциплін іноземною мовою із застосуванням ІКТ, зумовили актуальність теми нашого дослідження. Отже, метою статті є аналіз організаційно-педагогічних умов інтегрованого формування фахової та іншомовної комунікативної компетентностей у майбутніх менеджерів у рамках моделі навчання дисциплін професійної та іншомовної підготовки із застосуванням сучасних ІКТ.

Методи та методики дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані теоретичні та емпіричні методи дослідження: метод критичного аналізу педагогічних та методичних наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників стосовно досліджуваної проблеми, аналіз електронних джерел, чинних програм, нормативних документів, навчальних посібників; вивчення наукових доробок та узагальнення позитивного досвіду щодо організації навчання з використанням ІКТ; опитування студентів і викладачів; моделювання навчального процесу в умовах інформаційно-комунікаційного середовища; метод наукового спостереження за процесом навчання.

Результати та дискусії. Створення організаційно-педагогічних умов підготовки конкурентоспроможних фахівців для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни та досягнення очікуваних відповідно до освітньо-професійної програми результатів навчання визначається Законом України "Про вищу освіту" (Закон України від 05.09.2017). Вирішення практичних завдань, що стоять перед сучасною освітою, згідно з обсягом навчального навантаження здобувачів ступеня вищої освіти (кредитів ЄКТС) можливе з упровадженням сучасних педагогічних інноваційних технологій, розробкою нових принципів, стратегій, методів в умовах інтегрованого навчання дисциплін професійної підготовки і іноземної мови для організації ефективної навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою оволодіння ними відповідними компетентностями.

Розвиток освітнього процесу у вищій школі в умовах інформатизації суспільства науковці пов'язують з використанням віртуального освітнього середовища (Панкратова, 2012; Ваїт, 2011;

Lawrence, 2010). Перевагою організації навчального процесу в умовах інформаційно-комунікаційного освітнього середовища М. Німатулаєв вважає можливість реалізації особистісно-діяльнісного підходу, зокрема створення умов для самонавчання та реалізації індивідуальної траєкторії учіння (Німатулаєв, 2012: 29). У рамках цього підходу навчання розуміється не як отримання, накопичення та відтворення знань, а як формування здатності до їх осмислення, пояснення та інтерпретації. Розширення навчального простору, створення сприятливого середовища для індивідуального навчання сприяє ефективній організації інформаційного часу і простору, розвитку навчальної автономії, самоорганізації, самоконтролю та креативності

За І. Розіною, навчання в умовах інформаційно-комунікаційного освітнього середовища є абсолютно новою парадигмою, яка спирається на функціональну ефективність ІКТ та формується на основі e-learning culture, яка характеризується як з позиції e-learner, так і з позиції e-teacher (Розина, 2005: 257). Величезний вибір віртуальних освітніх послуг та широкий діапазон доступних автентичних джерел фахової інформації (словники, енциклопедії, пошукові системи, електронні платформи у системі дистанційного навчання) уможливають інтенсифікацію навчального процесу за рахунок збільшення навчального часу та швидкого доступу до великої кількості інформаційних джерел. Студенти залучаються до виконання завдань автентичного характеру, що безпосередньо пов'язані з реальними життєвими і професійними ситуаціями.

На думку В. Дронова, сучасне інформаційно-освітнє середовище повинно відповідати потребам тих, хто навчається, мати можливість адаптації до різних педагогічних ситуацій (Дронов, 2009), Спираючись на точку зору С. Зенкіної, інформаційно-комунікаційним освітнім середовищем вважаємо комплекс електронних засобів навчання і комунікації, з використанням яких реалізується поетапна навчально-пізнавальна діяльність студентів з оволодіння фаховою та іншомовною компетентністю (Зенкіна, 2007). Отже, створення спеціального середовища має бути спрямованим на реалізацію цілей навчальної діяльності відповідно до навчальної дисципліни, на визначення структури та взаємозв'язку всіх компонентів навчального середовища.

Організація інтегрованого навчання в умовах інформаційно-комунікаційного освітнього середовища для формування в студентів фахової та іншомовної компетентностей та задоволення освітніх потреб кожного студента передбачає застосування різних сучасних освітніх та інформаційно-комунікаційних технологій, серед яких:

1) *інформаційно-освітні технології* (інформаційно-пошукові системи, спеціалізовані освітні Інтернет-портали та сервіси Web 2.0, навчальні вебінари, електронні засоби навчання, комп'ютерні навчальні програми, аудіовізуальні та мультимедійні навчальні матеріали тощо);

2) *Інтернет-орієнтовані технології* навчального призначення (представлені в мережі Інтернет навчально-методичні комплекси,

подкасти, веб-квест (Web-quest), on-line тести, on-line курси, електронні науки та навчально-методичні джерела, електронна платформа Moodle тощо);

3) *діяльнісно-орієнтовані технології* (метод проєктів, фасилітація групової роботи, професійно орієнтована ділова гра, метод проблемного навчання тощо);

4) *кейс-технологія*, що базується на використанні кейсів текстових, аудіовізуальних, мультимедійних навчальних матеріалів тощо.

Сучасні ІКТ розширюють навчальні можливості студентів, спрощуючи доступ до освітньої і професійної інформації, забезпечуючи вільний та швидкий доступ до теоретичного та навчально-довідкового матеріалу в просторі та часі. Розвиток веб- і хмароорієнтованих технологій дозволяють створити підґрунтя для обміну, архівування та збереження фахової інформації у більш швидкий і гнучкий спосіб. При цьому необхідною умовою є готовність педагогів до розроблення інноваційних методів, оновлення існуючих підходів для реалізації освітнього процесу з використанням ІКТ (Коваль, Сисоєва, & Сущенко, 2009).

У процесі розроблення контенту інформаційно-комунікаційного навчального середовища слід дотримуватися принципів доступності, динамічності та гнучкості, що передбачає можливість збільшення чи зменшення викладачем навчального матеріалу й інформаційних ресурсів (оскільки причини перевантаження студентів не в насиченості програми, а в способах пред'явлення інформації та способах організації навчання), а також надати можливість вибору студентами послідовності та темпу виконання завдань під час здійснення різних видів діяльності, що сприятиме реалізації індивідуальної траєкторії учіння кожного студента.

Для самоконтролю та самокорекції, комунікаційної взаємодії студентів з електронними засобами навчання в умовах інформаційно-комунікаційного навчального середовища необхідно забезпечити інтерактивність в процесі учіння. Науковці, відносно до інтерактивності засобів навчання на основі ІКТ, вважають, що формат інтерактивності передбачає реалізацію таких показників (Ніколаєва та ін., 2015: 67):

1. Нелінійний доступ до навчальної інформації.
2. Оперативність суб'єкт-суб'єктних і суб'єкт-об'єктних зворотних зв'язків.
3. Комунікативна взаємодія між суб'єктами навчання.
4. Адаптація системи навчання до індивідуальних особливостей студентів.

5. Реалізація стратегій керування їхньою навчально-пізнавальною діяльністю під час позааудиторної роботи.

Забезпечення інтерактивності засобів навчання та швидкого зворотного зв'язку дозволяє розміщувати та виконувати он-лайн тести, миттєво отримувати оцінку і бачити свій прогрес у засвоєнні знань та розвитку фахових комунікативних умінь. Наприклад, залучення подкастів (*Podcast*) до навчального процесу дає змогу створювати, поширювати, переглядати, слухати аудіо- та відеозаписи та передачі у мережі Інтернет. Завдяки своїм дидактичним якостям – звуковій природі,

мультимедійності, інтерактивності, ефективній організації простору і часу, простоті використання й доступності – подкастинг розширює освітні можливості викладачів і студентів. Результат роботи над веб-квестом має матеріальне втілення у формі мультимедійної презентації, функція якої – відобразити дослідницьку діяльність студентів. У межах веб-квесту студенти вчать самостійно мислити, вирішувати професійно значущі проблеми, прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішення, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки тощо.

Акцентуючи увагу на дидактичних та методичних перевагах використання ІКТ у процесі інтегрованого формування фахової та іншомовної комунікативної компетентностей, ми погоджуємося з думкою дослідників щодо існуючих недоліків застосування Інтернет-технологій (Ніколаєва та ін., 2015: 88), а саме:

1. Можливість отримання неактуальної або некваліфікованої інформації з певної фахової проблеми.

2. Авторська суб'єктивність викладу матеріалу, наведеного в гіпертекстах електронних видань (наприклад, щодо підходів, технологій, методів, прийомів).

3. Обмежена кількість безкоштовних випусків фахових періодичних видань, необхідність платної реєстрації для отримання найновіших матеріалів.

У процесі моделювання електронних освітніх ресурсів у інтегрованому навчанні фахової та іншомовної дисциплін нами враховано і недоліки застосування Інтернет-ресурсів для запобігання негативного впливу ІКТ на якість формування фахової іншомовної комунікативної компетентності.

У дослідженні механізмів застосування ІКТ в освітньому процесі проводилося опитування студентів з метою виявлення актуальних стимулів з точки зору студентів для впровадження певних видів ІКТ. Аналіз результатів опитування дозволив визначити особистісні потреби студентів, серед яких: формування професійної самостійності, підвищення успішності навчання, розвиток конкурентоспроможності, академічна мобільність, здобуття нових знань, опанування нових видів діяльності, потреба у зміні форм спілкування суб'єктів навчального процесу тощо.

Технологію інтегрованого навчання фахових дисциплін іноземною мовою з використанням ІКТ реалізовано в межах дисципліни “Корпоративна соціальна відповідальність” (англійською мовою) та дисципліни “Іноземна мова професійно-комунікативної спрямованості” для студентів спеціальності “Менеджмент” Запорізького національного університету з урахуванням обсягу навчального навантаження відповідно до навчального плану (Yudina, Shavkun, Dybchynska, & Bukharina, 2018). У розробленні моделі навчання дисциплін фахової та іншомовної підготовки із використанням ІКТ ураховано принцип реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі, а також вимоги щодо організації та навчально-методичного забезпечення аудиторної і

самостійної роботи студентів. Застосування різних видів ІКТ в інтегрованому навчанні здійснювалося в залежності від виду заняття (лекція, семінари, практичне заняття, самостійна робота), специфіки дисципліни, цілей та завдань навчального процесу (табл. 1).

Таблиця 1.

Використанням ІКТ в інтегрованому навчанні

Дисципліна, у рамках якої застосовується вид інноваційної технології	Інформаційно-комунікаційні технології									
	Інформаційно-освітні ресурси	Електронні навчально-методичні джерела	Подкасти, мультимедійні навчальні матеріали	on-line тести	Спеціалізовані on-line курси, вебінари	on-line консультації, чати, Viber	Проектна технологія, веб-квести	Кейс-технологія	Фасилітація, професійно орієнтовані ділові ігри	Електронна платформа Moodle
Корпоративна соціальна відповідальність (англійською мовою)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Іноземна мова професійно-комунікативної спрямованості	+		+	+		+	+	+	+	+

У результаті реалізації технології інтегрованого навчання дисципліни з менеджменту англійською мовою із використанням ІКТ зроблено висновок, що інформаційні освітні ресурси сприяли поглибленню фахових знань та формуванню професійної англомовної компетентності. Інформаційно-пошукові системи, мережні каталоги застосовувалися студентами для пошуку спеціальних матеріалів типу відео- та мультимедійних матеріалів і звукових файлів, для підготовки презентацій, виконання проектів та навчально-дослідних завдань. Звернення до різних видів довідкових електронних видань дало змогу швидко отримати актуальну фахову інформацію, новини як на аудиторних заняттях, так і в позааудиторний час, реалізувати збереження фахової інформації (дані, факти, графіки, діаграми, таблиці тощо).

Використання мобільної технології здійснювалося як окремо, так і спільно з іншими інформаційними та комунікаційними технологіями для організації навчального процесу незалежно від місця і часу. Навчання мало різні форми: за допомогою мобільних пристроїв студенти отримували доступ до освітніх ресурсів, зв'язувалися з іншими користувачами, створювали контент в аудиторії і за її межами. Сайти соціальних зв'язків використовувалися викладачами і студентами для створення освітньо-орієнтованої групи користувачів. Соціальні мережі застосовувалися не лише для спілкування, а й з навчальними цілями, що

дозволило вдосконалити вміння читання та письма англійською мовою, вміння співпрацювати. Додаток Viber для смартфонів, що працюють в українських студентів-користувачів на платформах Android, iOS, Windows Phone, був корисним у розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, а також фахової компетентності. Застосування різних форм аудиторної та позааудиторної роботи (індивідуальної, парної, групової) шляхом пошукової діяльності в мережі, аналізу здобутої фахової інформації із залученням саморефлексії студентів дозволило організувати спільні дослідні роботи, оперативно обмінюватися інформацією та сформулювати комунікативні вміння.

Проектна технологія, веб-квест, кейс-технологія, фасилітація, професійно орієнтовані ділові ігри були ефективними інструментами для організації самостійної роботи та навчальної діяльності на практичних заняттях у вирішенні професійно орієнтованих завдань спілкування, що дозволило вдосконалити іншомовну та фахову компетентність, сприяло розвитку критичного мислення, формуванню вміння аргументувати, переконувати співрозмовників.

Елементом професійно орієнтованих проектних завдань було вирішення проблемної фахової ситуації на основі аналітичного дослідження певної проблеми у професійній сфері з використанням інформаційних ресурсів, створення мультимедійної презентації, проведення ділової гри. В оцінці виконання проектного завдання підсумовано досвід студентів, який був отриманий під час самостійної роботи, процес діяльності та її результат. Критерії оцінювання включали оцінку якості дослідницької і творчої роботи, мультимедійної презентації, оригінальність, цінність фактичного матеріалу, професійну значущість отриманих результатів, рівень аргументації, послідовність та логічність мовлення

Висновки. Таким чином, у результаті вивчення наукових доробок, доповнених власними надбаннями позитивного педагогічного досвіду викладання у вищій школі, зроблено висновок про доцільність застосування методики інтегрованого навчання фахових дисциплін та іноземної мови з використанням ІКТ в аудиторній та самостійній навчальній діяльності. Організації процесу професійної та іншомовної підготовки студентів в умовах інформаційно-комунікаційного освітнього середовища відкриває нові методичні перспективи в оволодінні майбутніми менеджерами фаховою та іншомовною комунікативною компетентностями; надає можливість інтенсифікації навчального процесу, розширення навчального простору; сприяє розвитку навчальної автономії, самоорганізації, самоконтролю, становленню активної суб'єктної позиції у навчальній діяльності. Проведене дослідження не є вичерпним, що уможливорює перспективи для з'ясування вагомих аспектів проблеми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах інформатизації суспільства та розроблення механізмів ефективного застосування ІКТ в освітньому процесі.

Література

1. Дронов В. П. Информационно-образовательная среда XXI века / В.П. Дронов // Вестник образования. – 2009. – № 15. – С. 44-52.

2. Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII "Про освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>

3. Зенкина С. В. Педагогические основы ориентации информационно-коммуникационной среды на новые образовательные результаты: автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора пед. наук: спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (информатизация образования)" / С.В. Зенкина. – М., 2007. – 49 с.

4. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посібник / Т.І. Коваль, С.О. Сисоева, Л.П. Сущенко. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.

5. Ниматулаев М. М. Проектирование современной информационной образовательной среды на основе возможностей веб-технологий / М.М. Ниматулаев // Стандарты и мониторинг в образовании. – № 3 (май-июнь), 2012. – С. 27-29.

6. Панкратова О. П. Реализация компетентного подхода в формировании информационной образовательной среды вуза (на примере Ставропольского государственного университета) // Стандарты и мониторинг в образовании. – № 3 (май-июнь), 2012. – С. 42-45.

7. Розина И. Н. Педагогическая компьютерно-опосредованная коммуникация как прикладная область коммуникативных исследований / И.Н. Розина // Educational Technology & Society 8 (2). – 2005. – С. 257-264.

8. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / С.Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька, Н.В. Майер, О.М. Устименко, В.В. Черниш та інші [за ред. С.Ю. Ніколаєвої; техн. ред. І.Ф. Соболевої]. – К. : Ленвіт, 2015. – 444 с.

9. Bajt S. K.: Web 2.0 technologies: Applications for community colleges. New Directions for Community Colleges. Vol. 154. 2011, pp. 53-62. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.learntechlib.org/p/109967/>

10. Lawrence T. ICTs for Modern Educational and Instructional Advancement: New Approaches to Teaching / Lawrence T. – NY : Hershey, 2010. – 402 p.

11. Yudina O. ICT Using in Integrated Teaching Management Core Courses in a Foreign Language / O. Yudina, I. Shavkun, Ya. Dybchynska, L. Bukharina // ICT in Education, Research and Industrial Applications. Proc. 14th Int. Conf. ICTERI 2018. Volume 1: Main Conference. Kyiv, Ukraine, CEUR-WS.org. 2018. – P. 417-428. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ceur-ws.org/Vol-2105/>

References

1. Dronov, V. P. (2009). Informacionno-obrazovatel'naya sreda XXI veka [Information and education environment of the XXI century]. *Vestnik obrazovaniya*, vol. 15, pp. 44-52 (in Russian).

2. The Law of Ukraine (September 5, 2017) No 2145-VIII "On higher education". Retrieved from <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>

3. Zenkina, S. V. (2007). *Pedagogicheskie osnovy` orientaczii informacionno-kommunikacziionnoj sredy` na novy`e obrazovatel`ny`e rezul`taty`* [Pedagogical basics of orientation of ICT to new learning results]. Moscow (in Russian).

4. Koval, T. I., Sysoyeva, S. O. and Suschenko, L. P. (2009). *Pidgotovka vykladachiv vyshchoyi shkoly: informatsiyni tehnologiyi u pedagogichniy diyal`nosti:*

navch.-metod. posibnyk [Teaching higher school educators: informational technologies in education]. Kyiv: Editing department of KNLU (in Ukrainian).

5.Nimatulayev, M. M. (2012). Proektirovanie sovremennoj informacionnoj obrazovatel'noj sredy` na osnove vozmozhnostej veb-tekhnologij [The need of modern design information educational environment based on didactic opportunities of web-technology]. *Standarty i monitoring v obrazovanii*, vol. 3, pp. 27-29 (in Russian).

6.Pankratova, O. P. (2012). Realizacziya kompetentnostnogo podkhoda v formirovanii informacionnoj obrazovatel'noj sredy` vuza (na primere Stavropol'skogo gosudarstvennogo universiteta) [Realization of the competence approach in forming an information educational environment in higher school (by the example of the Stavropol state university)]. *Standarty i monitoring v obrazovanii* 3, pp. 42-45 (in Russian).

7.Rozina, I. N. (2005). Pedagogicheskaya komp'yuterno-oposredovannaya kommunikacziya kak prikladnaya oblast' kommunikativny'kh issledovanij [Pedagogical computer-mediated communication as an applied sphere of communication researches]. *Educational Technology & Society*, vol. 8, Issue 2, pp. 257-264 (in Russian).

8.Nikolayeva, S. Yu. (Ed.), Borecz'ka G. E., Majyer, N. V., Ustymenko O. M., Chernysh, V. V. et al. (2015). Suchasni tekhnologiyi navchannya inozemnykh mov i kul'tur u zagal'noosvitnikh i vyshchykh navchal'nykh zakladakh: kolektyvna monografiya [Modern technologies of teaching foreign languages and cultures in secondary and higher educational institutions collective monograph]. Kyiv: Lenvit (in Ukrainian).

9.Bajt, S. K. (2011). Web 2.0 technologies: Applications for community colleges. *New Directions for Community Colleges*, Issue 154. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/cc.446>

10. Lawrence, T. (2010). ICTs for Modern Educational and Instructional Advancement: New Approaches to Teaching. New York: Hershey.

11. Yudina, O., Shavkun, I., Dybchynska, Ya. and Bukharina, L. (2018). ICT Using in Integrated Teaching Management Core Courses in a Foreign Language. *ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer CEUR Workshop Proceedings*. Retrieved from <http://ceur-ws.org/Vol-2105/>

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена проблемі інтегрованого навчання фахових дисциплін з менеджменту та іноземної мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Потреба сучасного суспільства у кваліфікованих менеджерах та необхідність забезпечення ефективної організації процесу фахової та іншомовної підготовки майбутніх фахівців на основі новітніх ефективних педагогічних технологій зумовили актуальність теми дослідження. У роботі здійснено спробу згідно з принципом реалізації компетентнісного підходу комплексно вирішити проблему оптимізації процесу як професійної, так і іншомовної підготовки майбутніх менеджерів з використанням інноваційних освітніх технологій. Наукова значущість роботи полягає в дослідженні механізмів застосування інформаційно-комунікаційних технологій в інтегрованому навчанні фахових дисциплін та іноземної мови. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у створенні моделі інтегрованого навчання фахової дисципліни з менеджменту та англійської мови в умовах інформаційно-комунікаційного освітнього середовища. Проаналізовано організаційно-педагогічні умови інтегрованого формування фахової та іншомовної комунікативної компетентностей у майбутніх менеджерів у рамках моделі навчання дисциплін професійної та іншомовної підготовки із

застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Акцентуючи увагу на дидактичних та методичних перевагах використання інформаційно-комунікаційних технологій, у процесі моделювання електронних освітніх ресурсів у інтегрованому навчанні враховано і недоліки застосування Інтернет-ресурсів для запобігання негативного впливу на якість формування фахової іншомовної комунікативної компетентності. Узагальнено досвід реалізації інформаційно-комунікаційних технологій в інтегрованому навчанні дисципліни з менеджменту та англійської мови. Обґрунтовано перспективи впровадження інноваційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх менеджерів для забезпечення автономії, мобілізації пізнавальних здібностей студентів, підвищення мотивації, створення умов для самонавчання та самоаналізу, становлення активної суб'єктної позиції у навчальній діяльності.

Ключові слова: інтегроване навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційне освітнє середовище, фахова компетентність, іншомовна комунікативна компетентність.